

Verzameling oorlogsdagboeken en -verslagen van de Commissie voor de Oorlogsarchieven 1914-1935

HANS VANDEN BOSCH

VERZAMELING OORLOGSDAGBOEKEN EN -VERSLAGEN VAN DE
COMMISSIE VOOR DE OORLOGSARCHIEVEN

1914-1935

ALGEMEEN RIJKSARCHIEF
INVENTARISSEN

507

Naamsvermelding - Niet Commercieel - Geen AfgeleideWerken
CC BY-NC-ND
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl/>

Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Pas de Modification
CC BY-NC-ND
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/fr/>

ISBN : 978 90 5746 398 3

Algemeen Rijksarchief

D/2011/531/094

Bestelnummer: Publ. 5036

Algemeen Rijksarchief
Ruisbroekstraat 2
1000 Brussel

De volledige lijst van onze publicaties kan u gratis bekomen op eenvoudig verzoek (publicat@arch.be)
of raadplegen op internet (<http://arch.arch.be>)

Nummer toegang: I 507

Verzameling oorlogsdagboeken en -verslagen van de
Commissie voor de Oorlogsarchieven

1914-1935

door

Hans VANDEN BOSCH

Brussel
2011

Wijze van aanvragen

Archiefstukken beschreven in deze inventaris, worden aangevraagd door het opgeven aan de terminal in de leeszaal van het *nummer van de toegang*, vermeld op het titelblad en in de rechterbovenhoek van elke bladzijde

I 507

en door opgave van het *archiefnummer* dat u aantreft links vóór elke archiefbeschrijving

Beperkingen inzake raadpleging

De inventarisnummers zijn openbaar en vrij toegankelijk.

Voorkeurvorm voor het citeren van het archief

Het verdient aanbeveling om het archief de eerste maal te citeren met zijn volledige naam. Nadien kan worden volstaan met een verkorte referentie.

Volledig: ALGEMEEN RIJSARCHIEF, *Verzameling oorlogsdagboeken en -verslagen*, xxxx.

Verkort: ARA, *Verz. oorlogsdagboeken*, xxxx.

INHOUDSOPGAVE

ALGEMENE BESCHRIJVING VAN DE VERZAMELING OORLOGSDAGBOEKEN EN -VERSLAGEN VAN DE COMMISSIE VOOR DE OORLOGSARCHIEVEN.....	7
I. IDENTIFICATIE.....	7
II. CONTEXT.....	7
III. GESCHIEDENIS.....	7
IV. INHOUD EN STRUCTUUR.....	8
V. RAADPLEGING EN GEBRUIK.....	8
VI. VERWANT MATERIAAL	8
VII. BESCHRIJVINGSBEHEER	9
INVENTARIS.....	11
I. OORLOGSDAGBOEKEN EN -VERSLAGEN	11
II. GEVANGENIS- EN KAMPDAGBOEKEN.....	17

ALGEMENE BESCHRIJVING VAN DE VERZAMELING OORLOGSDAGBOEKEN EN -VERSLAGEN VAN DE COMMISSIE VOOR DE OORLOGSARCHIEVEN

I. IDENTIFICATIE

Referentie: BE AGR/ARA Oorlogsdagboeken (510 - III.2032).
Nummer toegang: I 507.
Naam: WOI. Verzameling oorlogsdagboeken en -verslagen / Archives de la guerre. Collection des mémoires de guerre.
Datering: 1914-1935.
Beschrijvingsniveau: archiefbestand.
Omvang: 56 nrs (1,6 s.m.).

II. CONTEXT

A. ARCHIEFVORMER

1. NAAM

Verzameling oorlogsdagboeken en -verslagen van de Commissie voor de Oorlogsarchieven / Collection des mémoires de guerre de la Commission des Archives de Guerre.

III. GESCHIEDENIS

De Commissie voor de Oorlogsarchieven deed grote inspanningen om ook zoveel mogelijk egodocumenten over de Eerste Wereldoorlog te verzamelen. De dagboeken en verslagen werden indertijd opgenomen in een aparte verzameling. Verscheidene provinciale comités organiseerden enquêtes onder de gemeentelijke hoofdonderwijzers en/of vroegen aan de gemeentebesturen een verslag van de oorlogsgebeurtenissen op te sturen.

A. ARCHIEF

In de periode 1920-1940 gaven diverse gulle schenkers hun dagboeken en verslagen in bewaring aan de Commissie voor de Oorlogsarchieven. Een precieze opsomming van alle data zou ons te ver leiden. Daarom werden de datum van verwerving en het E-nummer (indien deze achterhaald werden) steeds in toelichting vermeld na de beschrijving (zie inventaris). In februari 2007 schonk Jacques Lust de dag- en brievenboeken van de Belgische krijgsgevangene Clément Vanderhulst, die hij op een brocante op te kop getikt had, aan het Algemeen Rijksarchief. Deze stukken werden tijdens de inventarisatiewerkzaamheden geïntegreerd in de verzameling.

IV. INHOUD EN STRUCTUUR

A. INHOUD

Deze verzameling bevat tal van unieke egodocumenten. De meeste komen volgens onze bescheiden mening in aanmerking voor uitgave en/of bewerking. Enkele dagboeken werden reeds integraal uitgegeven. Dit wordt steeds vermeld in de toelichting bij de archiefbeschrijvingen.

B. ORDERING

We opteerden ervoor om de verzameling op te delen in twee reeksen: oorlogsdagboeken en -verslagen enerzijds en gevangenis- en kampdagboeken anderzijds. De eerste reeks werd onderverdeeld per provincie omdat dit nuttig kan zijn voor de onderzoekers.

V. RAADPLEGING EN GEBRUIK

Alle stukken zijn vrij raadpleegbaar. Voor reproductie gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

VI. VERWANT MATERIAAL

A. ORIGINELLEN EN KOPIEËN

Wanneer een dagboek reeds uitgegeven is, wordt dit gesignaleerd in de toelichting bij de archiefbeschrijvingen (zie inventaris). Van een aantal onuitgegeven manuscripten is tevens een dubbel exemplaar aanwezig in de oorlogsbibliotheek van het Rijksarchief. Dit wordt eveneens vermeld in de toelichting (G-nummers).

B. DOCUMENTEN MET EEN VERWANTE INHOUD

Ook het Koninklijk Legermuseum in Brussel en het In Flanders Fields Museum in Ieper bezitten tal van dagboeken uit de Eerste Wereldoorlog.

De meeste priesters zonden na de oorlog een verslag over de gebeurtenissen in hun parochie naar het bisdom (zie de archiefdiensten van de verschillende bisdommen).

Ook in andere privé-archieven bewaard door het Algemeen Rijksarchief treffen we oorlogsdagboeken of 'carnets' aan: bijvoorbeeld in de archieven van Prosper Pouillet, Henri Carton de Wiart, Albert Guislain, Albert Henry, Pierre Ryckmans, Leopold Bernard en Marie de Villegas. Om onduidelijke redenen verzeilden een aantal onuitgegeven manuscripten in de oorlogsbibliotheek. Ter volledigheid vermelden we:

- *'Verslag van de oorlogsgebeurtenissen in de stad Antwerpen opgesteld door het gemeentebestuur'*. (G 15098)
- *'Travail de feu de chanoine Joseph Flamion à Arlon'*, manuscript van een boek over de Duitse gruweldaden in Leuven door kannunik Joseph Flamion uit Aarlen. (G 15101)
- *'Œuvre du retour au pays'*, verzoek indiend door commandant Louis Cavens bij de Belgische overheden op 27 november 1918. (G 15107)
- *'Driemaandelijke vergadering voor onderwijzers en briefwisselaars van Andelys [in het Franse departement van de Eure] en omliggende'*. (G 15108)

C. PUBLICATIES

GELDHOF J., *Oorlogsdagboeken over Ieper, 1e deel: de dagboeken Delaere, Delahaye en Duflou*, Brugge, 1974.

GELDHOF J., *Oorlogsdagboeken over Ieper. 2e deel: de dagboeken Delaere, Van Nieuwenhove en Van Uxem en de verslagen van het comité provisoire en het comité définitif*, Brugge, 1977.

GYSEL A., *Zuster Margriete-Marie. Oorlogsdagboek van een Ieperse non*, Gent, 2002.

Oorlogsdagboek van het Davidsfonds. Een en ander over de Duitschers in de omschrijving der afdeelingen 1914-1918, 2 delen, Brugge, z.d.

VERHELST K. en VAN LAERE R. *De Eerste Wereldoorlog in Limburg. Verslagen*, 2 dln, Hasselt, 1997.

VII. BESCHRIJVINGSBEHEER

De verouderde plaatsingslijst werd eind 2008 herwerkt door Hans Vanden Bosch. Het archief Clément Vanderhulst, voorheen een apart bestand, werd toen geïntegreerd in de verzameling.

INVENTARIS

I. OORLOGSDAGBOEKEN EN -VERSLAGEN

A. ANTWERPEN

1. Dagboek van dokter J. Godenne uit Mechelen.
28 juni 1914 - 15 september 1914. 1 stuk
Toelichting: in het Frans geschreven, 47 p. en eveneens bewaard in de oorlogsbibliotheek (G 15099).
2. Verslag van de oorlogsgebeurtenissen in het OLV-instituut in Onze-Lieve-Vrouw-Waver opgesteld door overste Ignace van de Ursulinnen-normaalschool, bijhorende nota en brief van overste Ignace aan Henri Davignon.
1915-1919. 3 stukken
Toelichting: in het Frans geschreven, 17 p. De school diende eerst als veldhospitaal en werd later vernield door Duits geschut. De zusters vluchtten naar Woodford Wells in Groot-Brittannië. De foto's waarvan sprake berusten in de iconografische collectie.
3. Verslag van de oorlogsgebeurtenissen te Rumst opgesteld op bevel van het gemeentebestuur in juli 1919, staat van de veestapel tijdens de oorlog en brief aan de Commissie voor de Oorlogsarchieven.
1919-1920. 3 stukken
Toelichting: in het Nederlands geschreven, 14 p.
4. Verslag van de oorlogsgebeurtenissen te Baarle-Hertog opgesteld op bevel van burgemeester Van Gilsen en van de secretaris op 1 augustus 1920 en verslag van de oorlogsgebeurtenissen te Baarle-Hertog-Zondereigen en een brief aan de Commissie voor de Oorlogsarchieven.
1920. 3 stukken
Toelichting: in het Nederlands geschreven, 13 p. en 3 p. Baarle-Hertog, de Belgische enclave in Nederland, was als enige Antwerpse gemeente onbezet. Deelgemeente Zondereigen was wel bezet.

B. BRABANT

5. Schriften met afschriften van gedichten, krantenartikels, toespraken, literaire teksten enz. van juf. Angenot de Nobeles uit Elsene.
1914. 4 delen
Toelichting: in het Frans geschreven, geschonken op 3 juli 1922 (E 644).
6. Nota's over de abdij Keizersberg te Leuven opgetekend op basis van een mondeling verslag van Dom Bauduin.
Augustus - september 1914. 1 stuk
Toelichting: 5 p.
7. Dagboeken van de oorlogsgebeurtenissen te Zaventem opgesteld door onderwijzer-archivaris J.L. De Ceuster.
17 augustus 1914 - 9 maart 1915 20 delen
Toelichting: in het Nederlands geschreven, 335 p., geschonken op 20 april 1921 (E 181).

8. Dagboeken met '*Nieuwstijdingen van buiten Zaventem*' door onderwijzer-archivaris J.L. De Ceuster.
26 augustus 1914 - 24 maart 1915. 5 delen
Toelichting: in het Nederlands geschreven op basis van krantenartikels, 113 p., geschonken op 20 april 1921 (E 181).
9. '*Bruxelles pendant la guerre*', dagboek van L. Picon.
1914-1919. 13 delen
Toelichting: één deel ontbreekt, geschonken op 20 april 1921 (E 179).
10. Dagboek van M. Massart uit Brussel.
30 januari 1915 - 22 juni 1915. 1 deel
Toelichting: in het Frans geschreven, 69 p. Massart bezoekt de verwoeste gemeenten en steden (o.a. Barchon, Battice, Bellaire, Dalhem, Charleroi, Andenne, Dinant, Herve, Namen, Kapellen-op-den-Bos, Lier, Mechelen, Tamines, Haacht,...).
11. Dagboek van pater A. Delforge, leraar aan het Klein-Seminarie van Waver, geschreven ter voorbereiding van een lezing tijdens de '*Journée française du secours national*' in Loudun [Frankrijk].
[voor 1917]. 1 deel
Toelichting: in het Frans geschreven, 96 p., geschonken op 17 februari 1917.
Het boek verhaalt over de eerste oorlogsmoanden in Waver, Melin, Leuven, Brussel, Hoegaarden en Mechelen.
12. '*Zes maanden pastoor te Lovenjoul tijdens den oorlog 1914-1918*', verslag door pater Alexis Nackom.
12 februari 1920. 1 stuk
Toelichting: in het Nederlands geschreven, 17 p., tevens bewaard in de oorlogsbibliotheek (G 15106).
13. Verslag van de oorlogsgebeurtenissen in Tourinnes-St-Lambert [deelgemeente van Walhain] opgesteld door Aubin de Longueville.
1921. 1 stuk
Toelichting: geschonken op 3 januari 1922 (E 502).
14. Manuscript van een artikel over de '*Club Patriotique*' van Leuven door rijksarchivaris Hubert Nélis.
9 maart 1923. 1 stuk
Toelichting: in het Frans, 30p., 9 augustus 1926 (E 1572).
15. Verslag van de oorlogsgebeurtenissen in Londerzeel opgesteld namens het gemeentebestuur door burgemeester Dekeersmaeker en de gemeentesecretaris.
11 februari 1923. 1 stuk
Toelichting: in het Nederlands geschreven, 4 p.

C. HENEGOUWEN

16. Dagboek van dokter Marchand uit Edingen.
1 augustus 1914 - 4 december 1914. 2 delen
Toelichting: het betreft hier een kopie gemaakt door dochter Ghislaine Marchand en in 1921 geschonken aan advocaat E. Matthieu uit Edingen, die lid was van de Provinciale Commissie voor de Oorlogsarchieven.

17. Dagboeken van juf. Alix Bocquet, leerlinge van de normaalschool te Brugelotte en later onderwijzeres te Esplechin; schriftjes met aantekeningen, gedichten, liederen, toespraken en krantenartikels; een prentbriefkaart van de intocht van de Spahi's in Doornik in 1914; een foto van Duitse soldaten op het plein voor de kerk in Esplechin en een *Passierschein* van Alix en Charles Bosquet voor een tocht naar Doornik.
1914-1919. 3 stukken en 10 delen
18. Oorlogsrelaas van juffrouw Gravis uit Charleroi die als verpleegsters zorgt voor de blinde Franse kapitein Andre Sinclair en met hem achtereenvolgens naar Duitsland, Zwitserland, Frankrijk, Groot-Brittannië en Nederland reist en na de oorlog terugkeert naar België.
1914-1919 1 pak
Toelichting: in het Frans, vermoedelijk na de oorlog geschreven, meer dan 300 p.
19. Manuscript van D'OUDO '*Souvenir montois de la grande guerre. Notes quotidiennes du 1er avril au 31 décembre 1918*'.
1918. 1 deel
Toelichting: in het Frans geschreven, 36 p, bewaard in 2 exemplaren. Ook de oorlogsbibliotheek bevat een exemplaar (G 15109). Het manuscript uit de periode augustus 1914-april 1918 werd verbrand om deportatie te vermijden.
20. Opstellen van de leerlingen van het Koninklijk Atheneum van Bergen [Mons] met als onderwerp: '*Impressions du jour de la délivrance*', '*Lettre à un ami*' en '*Dialogue avec un canon Ghlin*' (met quoteringen).
1919. 1 pak
Toelichting: in het Frans geschreven. Het gaat hier vaak om de naburige gemeenten Ghlin, Cuesmes, Obourg, Patûrages, Hornu enz). De leerlingen waren 12-13 jaar. Gift van leraar Paul Faider via rijksarchivaris E. Poncelet op 22 augustus 1922 (E 703).
21. Biografie van René Ponchelet uit Thumaide, student aan de Gentse universiteit en gesneuveld voor het vaderland op 3 december 1915, door zijn vader gericht aan de rector.
1920. 1 stuk
Toelichting: in het Frans geschreven, 19 p. gebaseerd op familiale briefwisseling, eveneens bewaart in de oorlogsbibliotheek (G 15104).
22. Dagboek van Henri Turbau-Delwarte uit Thulin en een brief i.v.m. de schenking in 1921.
22 augustus 1914 - 8 november 1918 en 29 oktober 1921. 2 stukken
Toelichting: in het Frans geschreven, 29 p.

D. LIMBURG

23. Verslag van de oorlogsgebeurtenissen in Beringen opgesteld door deken Charles Van Swygenhoven.
24 oktober 1925. 1 stuk
Toelichting: in het Frans geschreven, 32 p. Ook de oorlogsbibliotheek bewaart een exemplaar (G 15102). Uitgegeven in: VERHELST K. en VAN LAERE R. *De Eerste Wereldoorlog in Limburg. Verslagen*, 2 dln., Hasselt, 1997.

E. LUIK

24. (Afschriften van) krantenartikels met aankondigingen, mededelingen, verordeningen door de burgemeester van Verviers en de Duitse bezetter opgetekend door mej. Grenade uit Verviers, toespraken van buitenlandse politici, patriottische artikels, poëzie, protestbrieven en een nota over de discrete hulp. 1914-1918. 1 pak
25. Verslag over de oorlogsgebeurtenissen in Colonster in augustus 1914 door Joseph O. Osterrath. 1917. 1 stuk
26. Verslag van de oorlogsgebeurtenissen in Sart (les-Spa) door onderwijzer P.A. Michoel en verslag van het onderzoek ondernomen door Michoel en Charles Lemaire naar de moord op pastoor Joseph Dossogne in Hockai op 11 augustus 1914. [1919]. 3 stukken
Toelichting: in het Frans geschreven, geschonken op 12 oktober 1925 (E 1463). Vermoedelijk werden deze verslagen door Lemaire gebruikt bij de redactie van nr. 28.
27. Verslagen van de voornaamste oorlogsgebeurtenissen opgesteld door de schoolhoofden van Aywaille, Basse-Bodeux, Beaufays, Bra, Chevron, Comblain-au-Pont, Comblain-Fairon, Dolembreux, Esneux, Ferrières, Filot, Fosse sur Salm, Hamoir, Harzé, La Gleize, Lierneux, Lorcé, Louveigné, Rahier, Rouvieux, Sprimont, Stoumont, Tilff, Vieuxville, Werbomont, Xhoris, Ernonheid, Fontin-Esneux en Sougné. 1920. 1 pak
Toelichting: geschonken op 19 februari 1923 (E 899).
28. Verslagen van de oorlogsbelevissen van priester Ch. Klinkenbergh uit Hendrik-Kapelle [Heinrichskapelle; Henri-Chapelle]. 1921 3 stukken
Toelichting: geschreven in het Nederlands, geschonken op 21 augustus 1921 (E 363).
29. Manuscript van '*La fête teutonne*' door gepensioneerd commandant Charles Lemaire en brief van generaal Leman met commentaar hierop van 28 januari 1920. z.d. en 1920. 1 stuk en 9 delen
Toelichting: in het Frans geschreven, geschonken op 15 juli 1925 via Théodore Heyse (E 1453). Historisch-filosofisch werk met veel aandacht voor de Duitse gruweldaden in Hockai, Franchorchamps, Nivezé en Cokafaigne. Lemaire (1863-1926), die het grootste deel van zijn carrière doorbracht in Kongo, werd na de oorlog de eerste directeur van de Koloniale Universiteit in Antwerpen.

F. LUXEMBURG

30. Manuscript van een artikel met als titel: '*Le combat d'Etthe - les massacres - l'incendie (22-24/8/1914)*' door Z. Lannoy. z.d. 1 stuk
Toelichting: in het Frans geschreven, 5 p.

G. NAMEN

31. Verslag over de inval van de Duitse troepen in Surice door Aline Diricx de Ten Hamme (met stratenplan).
15 oktober 1914. 1 stuk
Toelichting: in het Frans geschreven, 10 p.
32. Dagboek van dokter Edmond Min, burgmeester van Bolinne-Harlue.
1914-1918. 1 stuk
Toelichting: in het Frans geschreven, 513 p., bevat 2 exemplaren.
33. 'Période de guerre', gedichtenboek van André Duquesne (met foto's van de koninklijke familie).
[1914]. 1 deel
Toelichting: in het Frans geschreven, 9 p.
34. 'Les deux Gaule, comédie-dramatique-lyrique' door Arthur Potier.
1921 1 pak
Toelichting: in het dialect van Ciney geschreven, 105 p.
35. Verslagen van de voornaamste oorlogsgebeurtenissen door de schoolhoofden van Frasnes, Hastière-Lavaux, Pétigny, Petite-Chapelle, Presgaux en Vierves.
1923. 1 omslag
Toelichting: in het Frans geschreven, geschonken op 15 december 1923 (E 1117) en 14 november 1923 (E 1098).
36. Verslag over de oorlogsgebeurtenissen in Sosoye-Maredret door pastoor Jean Bruyr.
z.d. 1 stuk
Toelichting: in het Frans geschreven, 38 p., geschonken op 25 april 1923 (E 948).
- 37-40. Documenten geschonken door Celestin Maillen-Goreux, onderwijzer uit Bierwart.
1914-1918 en 1935. 1 stuk, 2 omslagen, 1 pak en 25 delen
Toelichting: in het Frans geschreven, geschonken op 8 mei 1935 (E 2077).
37. 'Bierwart pendant la guerre' manuscript van Maillen-Goreux, commentaar van Joseph Thys (militair uit Bierwart) op de tekst uit 1935 en een brochure van THYS J., *Comment vivaient nos grands-parents? Bierwart village de la Hesbau-le Namuroise (1800-1840)*, Brussel, 1935.
z.d. en 1935. 1 stuk en 25 delen
38. Brieven, kaarten en foto's van gesneuvelde Duitse soldaten die begraven werden door Celestin Maillen.
1914-1918. 1 omslag
Toelichting: in zeer slechte staat, de brieven werden gevonden in de kledij van de gesneuvelden.
39. Brieven en foto van Engelse soldaten.
1914-1918. 1 omslag
Toelichting: één brief is volledig versnipperd.
40. Klad-exemplaar van het manuscript 'Bierwart pendant la guerre'.
1914-1918 1 pak

H. OOST-VLAANDEREN

41. Brief met verslag van de Dendermondse stadssecretaris De Leye aan de Procureur des Koning's betreffende de Duitse inval op 4 september 1914.
29 september 1914. 1 stuk
Toelichting: deze brief werd nooit daadwerkelijk verzonden, gift van mevrouw De Leye op 24 april 1926.
42. Verslagen van de voornaamste oorlogsgebeurtenissen opgesteld door de schoolhoofden van Adegem, Assende (2 versies), Bassevelde, Boekhoute (2 versies), Kalken, Destelbergen, Eeklo, Evergem, Gentbrugge (2 versies), Gent (2 versies), Heusden, Knesselare, Laarne, Ledeborg, Lochristi, Maldegem (2 versies), Melle, Melsdonk, Middelburg, Oostakker, Oosteklo, Oostwinkel, Ramsele, Sint-Amandsberg, St-Jan-in-Eremo, Sint-Laureins, Sint-Margriete, Sleidinge, Waterland-Oudemans, Watervliet, Wetteren en Wondelgem.
1920. 1 pak

I. WEST-VLAANDEREN

43. Verslagen van de zittingen van het voorlopig comité dat Ieper bestuurde tijdens de beschietingen en brief betreffende de schenking in 1924.
9 november 1914 - 1 mei 1915. 1 stuk en 1 deel
Toelichting: in het Nederlands en het Frans geschreven, 43 p. geschonken op 5 mei 1924 (E 1212) door dhr. Van Nieuwenhove uit Ieper, de secretaris van het comité. Uitgegeven door GELDHOF J., *Oorlogsdagboeken over Ieper, 2e deel: de dagboeken Delaere, Van Nieuwenhove en Van Uxem en de verslagen van het comité provisoire en het comité définitif*, Brugge, 1977.
44. 'Aide-toi et le ciel t'aidera', persoonlijke herinneringen aan de oorlog van 1914-1918 van Joseph Coppieters uit Loppem (met inhoudstafel).
1914-1918 1 stuk
Toelichting: in het Frans geschreven, 636 p. Advocaat Coppieters was lid van de burgerwacht en werd secretaris én spilfiguur van het lokaal Hulp- en Voedingscomité. Ook het Burgse stadsarchief bewaart een exemplaar.
45. idem, maar doorslagen.
46. idem, maar doorslagen.
47. 'Het hospitaal te Ieper. November 1914 - april 1915' manuscript door Gustave Delahaye.
1915. 1 stuk
Toelichting: in het Nederlands geschreven, 11 p., geschonken op 10 mei 1924, ook de oorlogsbibliotheek bewaart een exemplaar (G 15105). Dit is niet hetzelfde manuscript als datgene dat uitgegeven werd door GELDHOF J., *Oorlogsdagboeken over Ieper, 1e deel: de dagboeken Delaere, Delahaye en Duflou*, Brugge, 1974.
48. Manuscript van het 'Journal d'une soeur d'Ypres, octobre 1914 à mai 1915' geschreven door zuster Margriet-Marie (Emma Boncquet) en drie brieven betreffende de schenking in 1924.
1918 en 1924. 4 stukken
Toelichting: in het Frans geschreven, 59 p., geschonken op 27 april 1924 (E 1216), ook de oorlogsbibliotheek bewaart een exemplaar (G 15103). Dit dagboek werd nog tijdens de oorlog uitgegeven door de katholieke volksvertegenwoordiger Jean Raemaekers: *Journal d'une sœur d'Ypres*, Rouen, 1918. Inmiddels is ook de Nederlandse vertaling verschenen: GYSEL A., *Zuster Margriete-Marie. Oorlogsdagboek van een Ieperse non*, Gent, 2002.

49. Antwoorden op de enquête van de Commissie voor de Oorlogsarchieven door de schoolhoofden uit Abele, Aalbeke, Bikschote (met krantenknipsels), Bissegem, Boezinge, Bovekerke, Brielen, Dentergem, Dranouter, Egem, Esen, Elverdinge (met 4 prentbriefkaarten), Gits, Gullegem, Jabbeke, Loker, Luigne, Moeskroen, Noordschote, Oostrozebeke, Oostvleteren, Oeselgem, Proven, Reningelst, Roesbrugge, Sint-Pieters-Kapelle, Tielt (met beknopt oorlogsdagboek uit 1914 op basis van artikels uit de Gazet van Tielt), Vlamertinge, Wakken, Watou, Westouter, West-Nieuwkerke, Wielsbeke, Woesten, Woumen, Wijtschate, Ieper en Zuidschote.
1922-1923. 1 pak
Toelichting: zeer wisselvallig van lengte en kwaliteit.

II. GEVANGENIS- EN KAMPDAGBOEKEN

50. *'De oorlog van 14-15: mijn ballingschap in Duitsland, door een onschuldig gevangene'*, verslag van een ongeïdentificeerde inwoner van Leuven die als gijzelaar naar Duitsland [Holzminden?] gevoerd werd.
15 maart 1915. 1 stuk
51. Dagboeken van de Belgische krijgsgevangene Clément Vanderhulst (met aantekeningen over de weersomstandigheden en overzicht van de maandelijkse inkomsten en uitgaven).
1915-1918. 4 delen
Toelichting: in het Frans geschreven, geschonken op 26 februari 2007 (E 2362) door Jacques Lust, die de dagboeken op een brocante op de kop tikte. Vanderhulst was korporaal van het 9e linieregiment, 3e bataljon, 2e compagnie, geboren op 13 juli 1882 in Bierk [Bierghes] en gevangen genomen op 7 augustus in de buurt van Wandre. Op 10 januari 1919 werd hij gerepatriëerd na opsluiting in Münster, Celle en Soltau en tewerkstelling in Arbeidskommando's te Sebaldsbrück en Bremen.
52. Brievenboeken met minuten van uitgaande brieven van de Belgische krijgsgevangene Clément Vanderhulst (met klapper).
1915-1918. 2 delen
Toelichting: idem nr. 50.
53. Dagboeken van een ongeïdentificeerde Belgische burger opgesloten in het kamp van Giessen.
[1915-1916] 3 delen
Toelichting: in slechte staat.
54. Gevangenisdagboek van Ernest Jaumet, opgesloten in Sint-Gillis wegens patriottische daden, agenda van de brieven ontvangen van zijn echtgenote Louisa en plan van de celmuren.
20 november 1916 - 31 december 1916. 3 stukken
Toelichting: in het Frans geschreven, 28 p., geschonken op 12 december 1921 (E 473).
55. Dagboeken van Henri Sas, opgesloten in de gevangenis van Sint-Gillis.
Juli - oktober 1917. 2 delen
56. Getuigenissen van politieke gevangenen uit de gevangenis van Kleef [Kleve in de Duitse deelstaat Noord-Rijnland-Westfalen] verzameld door dr. Willems, voorzitter van het *Comité belgo-français des ex-prisonniers politiques de Clèves* om te dienen als bewijsmateriaal voor het Belgisch-Duits Scheidsrecht in Parijs.
1919-1921. 1 omslag
Toelichting: geschonken op 14 oktober 1926 (E 1591).

ISBN 978-90-5746-398-3

